

Warszawa, dnia 14 marca 2019 r.

Poz. 495

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾**

z dnia 6 marca 2019 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej
w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” objętego Programem Rozwoju
Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020**

Na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2018 r. poz. 627 oraz z 2019 r. poz. 83) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 415, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 6 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W przypadku przeniesienia posiadania części gruntów położonych na obszarze objętym zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym w ramach wariantu 2.1., wielkość obszaru objętego tym zobowiązaniem może podlegać zmianie, lecz nie więcej niż o 15% w stosunku do wielkości obszaru objętego tym zobowiązaniem po dokonaniu przeniesienia posiadania tych gruntów, a wielkość obszaru objętego zobowiązaniem w ramach wariantu 2.1. kontynuowanym przez innego rolnika na tych gruntach, których posiadanie zostało przeniesione, może podlegać zmianie, lecz nie więcej niż o 15% w stosunku do wielkości obszaru tych gruntów.”;

2) w § 12:

a) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) po plonie głównym lub po ugorowaniu są uprawiane międzyplony – w przypadku wariantu 2.1.”;

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Jeżeli dla danego obszaru Natura 2000 został ustanowiony plan ochrony albo plan zadań ochronnych, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wariantów pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4 jest przyznawana, jeżeli wymogi określone dla danego wariantu nie są sprzeczne z działaniami:

1) obowiązkowymi określonymi w tym planie – w przypadku wszystkich wariantów tego pakietu;

2) fakultatywnymi określonymi w tym planie – w przypadku wariantów tego pakietu innych niż wariant 4.7.”;

---

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2018 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1250).

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 765, z 2016 r. poz. 326, 589 i 1367, z 2017 r. poz. 806 i 2139 oraz z 2018 r. poz. 584.

c) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. Warunek, o którym mowa w ust. 5 pkt 2, uznaje się za spełniony mimo tego, że wymogi danego wariantu określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami fakultatywnymi określonymi w planie ochrony albo w planie zadań ochronnych, jeżeli regionalny dyrektor ochrony środowiska, który sprawuje nadzór nad tym obszarem Natura 2000, pisemnie potwierdził, na formularzu określonym w metodyce sporządzania dokumentacji przyrodniczej, o której mowa w § 4 ust. 2 pkt 4a, że dany wariant może być realizowany.”;

3) w § 20 w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) roku, w którym została rozpoczęta w ramach tego wariantu uprawa rośliny danej odmiany regionalnej albo amatorskiej, wpisanych do krajowego rejestru;

2) czwartego roku uprawy w ramach tego wariantu rośliny danej odmiany regionalnej albo amatorskiej, wpisanych do krajowego rejestru.”;

4) w § 21 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4 i 5, rolnik lub zarządca składa do kierownika biura powiatowego Agencji przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w roku, w którym złożono wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego zobowiązania:

1) oświadczenie eksperta przyrodniczego, sporządzone na formularzu udostępnionym przez Agencję:

a) o stwierdzeniu na gruntach zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego wariantu, w wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji, która stanowi podstawę do sporządzenia dokumentacji przyrodniczej, występowania siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków objętego wsparciem w ramach tego wariantu – w przypadku wariantów tych pakietów innych niż wariant 4.7.,

b) że wymogi realizowanego wariantu nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru chronionego działaniami obligatoryjnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych – w przypadku wariantów tych pakietów innych niż wariant 4.7.,

c) że wymogi realizowanego wariantu są sprzeczne albo nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami fakultatywnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych – w przypadku wariantów pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4 innych niż wariant 4.7.;

2) kopię pisemnego potwierdzenia, o którym mowa w § 12 ust. 5a, jeżeli wymogi realizowanego wariantu są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami fakultatywnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych – w przypadku wariantów pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4 innych niż wariant 4.7.;

3) oświadczenie doradcy rolnośrodowiskowego, sporządzone na formularzu udostępnionym przez Agencję, że wymogi realizowanego wariantu nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru chronionego działaniami obligatoryjnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych – w przypadku wariantu 4.7.”;

5) w § 24 w ust. 5 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) oświadczenie tego spadkobiercy o złożeniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku, zawierające wskazanie imienia, nazwiska i numeru identyfikacyjnego rolnika lub zarządcy, którego jest spadkobiercą, w przypadku gdy nie zostało zakończone postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku, albo”;

6) w § 25 w ust. 5 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dokument potwierdzający zaistnienie następstwa prawnego albo kopię tego dokumentu poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza lub przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji.”;

7) w § 26 w ust. 5 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) umowę sprzedaży, dzierżawy lub inną umowę, w wyniku której zostało na niego przeniesione posiadanie tych gruntów lub stada, albo kopię tej umowy poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza lub przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji.”;

- 8) w § 27 w ust. 6 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) oświadczenie spadkobiercy rolnika lub zarządcy o złożeniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku, zawierające wskazanie imienia, nazwiska i numeru identyfikacyjnego rolnika lub zarządcy, którego jest spadkobiercą, w przypadku gdy nie zostało zakończone postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku, albo”;
- 9) w § 28 w ust. 5 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) dokument potwierdzający zaistnienie następstwa prawnego albo kopię tego dokumentu poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza lub przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji.”;
- 10) w § 29 w ust. 5 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) umowę sprzedaży, dzierżawy lub inną umowę, w wyniku której zostało na niego przeniesione posiadanie gruntów lub stada objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym podjętym przez tego rolnika lub zarządcę, albo kopię tej umowy poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza lub przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji.”;
- 11) w § 30 po ust. 1 dodaje się ust. 1a–1f w brzmieniu:
- „1a. Rolnik lub zarządca, o którym mowa w ust. 1, zmienia, przy udziale odpowiednio doradcy rolnośrodowiskowego lub eksperta przyrodniczego, plan działalności rolnośrodowiskowej w celu dostosowania tego planu do przyjętego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności bezpośredniej w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w roku następującym po roku, za który rolnikowi lub zarządcy została przyznana płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w trybie przepisów § 24–29.
- 1b. Rolnik lub zarządca, o którym mowa w ust. 1, składa do kierownika biura powiatowego Agencji do dnia 15 lipca roku następującego po roku, za który rolnikowi lub zarządcy została przyznana płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w trybie przepisów § 24–29, kopie stron planu działalności rolnośrodowiskowej, zmienionego na podstawie ust. 1a, na których:
- 1) są zawarte informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia,
  - 2) jest zawarty wykaz:
    - a) działek rolnych, a w przypadku realizacji wariantu 2.1., 6.1. lub 6.2. – jest zawarte wskazanie wielkości obszaru objętego zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym,
    - b) zobowiązań realizowanych w gospodarstwie rolnym,
    - c) lat realizacji poszczególnych zobowiązań
- z tym że kopie stron, na których są zawarte informacje, o których mowa w pkt 2, oraz informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia, zawierają również podpis doradcy rolnośrodowiskowego, przy którego udziale został zmieniony ten plan.
- 1c. W przypadku zmiany w zmienionym na podstawie ust. 1a planie działalności rolnośrodowiskowej informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia, w ramach realizowanego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego lub zmiany w tym planie wynikającej z podjęcia nowego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, rolnik lub zarządca, o którym mowa w ust. 1, składa do kierownika biura powiatowego Agencji do dnia 15 lipca roku, w którym nastąpiła ta zmiana, kopie stron tego planu, na których:
- 1) są zawarte informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia,
  - 2) jest zawarty wykaz:
    - a) działek rolnych, a w przypadku realizacji wariantu 2.1., 6.1. lub 6.2. – jest zawarte wskazanie wielkości obszaru objętego zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym,
    - b) zobowiązań realizowanych w gospodarstwie rolnym,
    - c) lat realizacji poszczególnych zobowiązań
- z tym że kopie stron tego planu, na których są zawarte informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 załącznika nr 3 do rozporządzenia, zawierają również wskazanie daty sporządzenia tej zmiany.
- 1d. Do zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, o którym mowa w ust. 1, w zakresie pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7 nie stosuje się ust. 1b pkt 2 i ust. 1c pkt 2.
- 1e. W przypadku gdy rolnik lub zarządca, o którym mowa w ust. 1, nie dokonał czynności, o której mowa w ust. 1b lub 1c, w terminie określonym w tych przepisach, kierownik biura powiatowego Agencji wzywa na piśmie rolnika lub zarządcę do dokonania tej czynności, w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania.
- 1f. Czynność, o której mowa w ust. 1b lub 1c, dokonana do dnia wydania decyzji w sprawie o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok, uważa się za dokonaną w terminie.”;

- 12) w § 32:
- a) w ust. 5 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
    - „3) oświadczeniem tego spadkobiercy o złożeniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku, zawierającym wskazanie imienia, nazwiska i numeru identyfikacyjnego rolnika lub zarządcy, którego jest spadkobiercą, w przypadku gdy nie zostało zakończone postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku.”;
  - b) ust. 8 otrzymuje brzmienie:
    - „8. Do wniosku, o którym mowa w ust. 7, następca prawny rolnika lub zarządcy dołącza dokument potwierdzający zaistnienie następstwa prawnego albo kopię tego dokumentu poświadczoną za zgodność z oryginałem przez notariusza lub przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem albo potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika Agencji.”;
- 13) w § 33:
- a) w ust. 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
    - „1) pkt 9 załącznika nr 2 do rozporządzenia, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wariantu 2.1. za rok poprzedzający rok, w którym zostało stwierdzone to uchybienie, podlega zwrotowi w części odpowiadającej procentowemu stosunkowi powierzchni obszaru, na którym stwierdzono to uchybienie, do powierzchni obszaru, na którym powinny być przestrzegane te wymogi w ramach tego wariantu;”;
  - b) w ust. 10 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
    - „Jeżeli zostanie stwierdzone, że plan działalności rolnośrodowiskowej jest niekompletny lub jest niezgodny z informacjami przekazanymi we wniosku i z załącznikami do niego w zakresie informacji, o których mowa w § 21 ust. 4c pkt 2 lub § 30 ust. 1b pkt 2, lub informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lub 2, lub 4, lub 5 lub ust. 2 pkt 1 lub 2, lub ust. 3 pkt 1 lub 2a załącznika nr 3 do rozporządzenia, rolnik lub zarządca:”;
- 14) w § 34a w pkt 2 w lit. a wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
  - „w lp. 3–13, 23 i 24 – iloczyn współczynnika dotkliwości i trwałości danego uchybienia wynosi dla roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego poprzedzającego:”;
- 15) w załączniku nr 2 do rozporządzenia:
- a) w części I. Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone:
    - w ust. 1:
      - – pkt 3 otrzymuje brzmienie:
        - „3) każdej z czterech upraw nie może być mniejszy niż 10% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie – w przypadku zastosowania czterech upraw;”;
      - – dodaje się pkt 4 w brzmieniu:
        - „4) każdej z trzech największych upraw nie może być mniejszy niż 10% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie i udział pozostałych upraw łącznie, innych niż trzy największe uprawy, nie może być mniejszy niż 10% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie – w przypadku zastosowania więcej niż czterech upraw.”;
    - po ust. 4b dodaje się ust. 4c w brzmieniu:
      - „4c. Przyoranie biomasy międzyplonu, o którym mowa w ust. 4 pkt 2 i pkt 3 lit. a, z wyłączeniem uprawy gleby w systemie bezorkowym.”;
  - b) w części IV. Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 i Pakiet 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000:
    - w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
      - „4) zakaz tworzenia nowych, rozbudowy i odtwarzania istniejących urządzeń melioracji wodnych, z wyjątkiem konstrukcji urządzeń mających na celu dostosowanie poziomu wód, wykorzystując istniejące urządzenia melioracji wodnych do wymogów siedliskowych gatunków lub siedlisk będących przedmiotem ochrony w danym pakiecie, jeżeli takie działania zostaną dopuszczone przez eksperta przyrodniczego, a w przypadku wariantu 4.7. – przez doradcę rolnośrodowiskowego;”;
    - w ust. 2:
      - – pkt 3 otrzymuje brzmienie:
        - „3) koszenie w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 1 września i kończy się nie później niż w dniu 31 października, a w uzasadnionych przypadkach określonych przez eksperta przyrodniczego, na przykład w sytuacjach wkraczania roślin niepożądanych w tym zbiorowisku – nie wcześniej niż w dniu 15 czerwca i nie później niż w dniu 30 czerwca;”;

- – pkt 7 otrzymuje brzmienie:
  - „7) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – wypas po pokosie w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 1 września i kończy się nie później niż w dniu 15 października, przy obsadzie zwierząt do 0,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści taką możliwość.”
- w ust. 3 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:
  - „2) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:
    - a) częstotliwość koszenia przy użytkowaniu kośnym: jeden lub dwa pokosy w roku; liczba pokosów określona przez eksperta przyrodniczego,
    - b) koszenie w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 czerwca i kończy się nie później niż w dniu 30 września,
    - c) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku,
    - d) pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 15–20% powierzchni tej działki; w przypadku stosowania dwóch pokosów w ciągu roku należy pozostawić te same fragmenty działki rolnej nieskoszone, a w przypadku pokosów w dwóch kolejnych latach należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone,
    - e) dla działek rolnych nieprzekraczających powierzchni 1 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych i koszenie co roku całej działki rolnej lub pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 15–20% powierzchni tej działki, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści taką możliwość,
    - f) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – jeden pokos i wypas po pokosie w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin kończy się nie później niż w dniu 15 października, przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu;
  - 3) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu pastwiskowym:
    - a) wypas w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 1 maja i kończy się nie później niż w dniu 15 października, przy obsadzie zwierząt od 0,5 DJP do 1 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu,
    - b) dopuszczalne jest wypasanie przez cały rok koników polskich i koni huculskich, przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści taką możliwość,
    - c) coroczne wykoszenie niedojadów (raz w roku) w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 lipca i kończy się nie później niż w dniu 31 października,
    - d) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy) – dotyczy niedojadów; w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku.”
- w ust. 4:
  - – w pkt 2 lit. a i b otrzymują brzmienie:
    - „a) wypas w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 1 maja i kończy się nie później niż w dniu 15 października, przy obsadzie zwierząt od 0,3 DJP do 1 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu,
    - b) obowiązkowe wykaszanie niedojadów raz w roku lub raz na 2 lata, w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 1 sierpnia i kończy się nie później niż w dniu 31 października.”

- – pkt 3 otrzymuje brzmienie:
  - „3) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:
    - a) częstotliwość koszenia: jeden pokos co roku, a w przypadkach określonych przez eksperta przyrodniczego co dwa lata,
    - b) koszenie w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 1 sierpnia i kończy się nie później niż w dniu 31 października,
    - c) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku,
    - d) pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 15–20% powierzchni tej działki; w dwóch kolejnych pokosach (wykonywanych w odstępie roku lub 2 lat) należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone,
    - e) dla działek rolnych nieprzekraczających powierzchni 0,5 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych i koszenie co roku całej działki rolnej lub pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 15–20% powierzchni tej działki, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści taką możliwość,
    - f) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – wypas w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 1 maja i kończy się nie później niż w dniu 15 października, przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu.”
- w ust. 5 w pkt 2:
  - – lit. b otrzymuje brzmienie:
    - „b) koszenie w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 czerwca i kończy się nie później niż w dniu 30 września,”
  - – lit. f otrzymuje brzmienie:
    - „f) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – wypas po pokosie w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 lipca i kończy się nie później niż w dniu 15 października, przy obsadzie zwierząt do 0,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu.”
- w ust. 6 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:
  - „2) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:
    - a) częstotliwość koszenia przy użytkowaniu kośnym: jeden lub dwa pokosy w roku; liczba pokosów określona przez eksperta przyrodniczego,
    - b) koszenie w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 czerwca i kończy się nie później niż w dniu 30 września,
    - c) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku,
    - d) pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 15–20% powierzchni tej działki; w przypadku stosowania dwóch pokosów w ciągu roku należy pozostawić te same fragmenty działki rolnej nieskoszone, a w dwóch kolejnych latach należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone,
    - e) dla działek rolnych nieprzekraczających powierzchni 1 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych i koszenie co roku całej działki rolnej lub pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni 15–20% powierzchni tej działki, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści taką możliwość,

- f) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – jeden pokos i wypas po pokosie w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten kończy się nie później niż w dniu 15 października, przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu;
- 3) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu pastwiskowym:
- a) wypas w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 1 maja i kończy się nie później niż w dniu 15 października, przy obsadzie zwierząt od 0,5 DJP do 1,0 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu,
  - b) dopuszczalne jest wypasanie przez cały rok koników polskich i koni huculskich, przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści taką możliwość,
  - c) coroczne wykoszenie niedojadów (raz w roku) w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 lipca i kończy się nie później niż w dniu 31 października,
  - d) w przypadku niedojadów: zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do 1 marca kolejnego roku.”
- w ust. 7:
- – pkt 1 otrzymuje brzmienie:
    - „1) wymogi dla Wariantu 4.6.1. i 5.6.1. Torfowiska – wymogi obowiązkowe:
      - a) zakaz: wydobywania torfu, zalesiania, nawożenia i wapnowania, mechanicznego niszczenia struktury gleby, w tym bronowania i przeorywania, wykorzystywania sprzętu mechanicznego powodującego naruszenie wierzchniej warstwy gleby oraz pozostawiania rozdrobnionej biomasy,
      - b) usuwanie odpadów pochodzenia antropogenicznego,
      - c) wycięcie wskazanych przez eksperta przyrodniczego zarośli i podrostu drzew w pierwszym roku wdrażania wariantu w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 sierpnia i kończy się nie później niż w dniu 15 lutego kolejnego roku,
      - d) koszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów, lub wycinanie odrośli tych drzew i krzewów co roku lub raz na 2 lata, co określi ekspert przyrodniczy, w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 sierpnia i kończy się nie później niż w dniu 15 lutego kolejnego roku,
      - e) zebranie i usunięcie wyciętej lub skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku;”
  - – w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:
    - „b) koszenie runi w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 sierpnia i kończy się nie później niż w dniu 15 lutego kolejnego roku;”
- w ust. 8 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:
- „2) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:
    - a) częstotliwość koszenia: nie więcej niż dwa pokosy w roku,
    - b) koszenie w terminie określonym przez doradcę rolnośrodowiskowego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 czerwca i kończy się nie później niż w dniu 30 września,
    - c) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku,

- d) pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 15–20% powierzchni tej działki; w przypadku stosowania dwóch pokosów w ciągu roku należy pozostawić te same fragmenty działki rolnej nieskoszone, a w przypadku pokosów w dwóch kolejnych latach należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone,
  - e) dla działek rolnych nieprzekraczających powierzchni 1 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych i koszenie co roku całej działki rolnej lub pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 15–20% powierzchni tej działki, jeżeli doradca rolnośrodowiskowy dopuści taką możliwość,
  - f) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – wypas po pierwszym i po drugim pokosie w terminie określonym przez doradcę rolnośrodowiskowego, przy czym termin ten kończy się nie później niż w dniu 31 października, przy obsadzie zwierząt do 1,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu;
- 3) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu pastwiskowym:
- a) wypas przy minimalnej obsadzie zwierząt wynoszącej 0,5 DJP/ha, a maksymalnej 1,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu,
  - b) wypas w terminie określonym przez doradcę rolnośrodowiskowego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 1 maja i kończy się nie później niż w dniu 15 października na obszarach do 300 m n.p.m. lub rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 20 maja i kończy się nie później niż w dniu 1 października na obszarach powyżej 300 m n.p.m.,
  - c) dopuszczalne jest wypasanie przez cały rok koników polskich i koni huculskich, jeżeli doradca rolnośrodowiskowy dopuści taką możliwość:
    - na obszarach do 300 m n.p.m., przy obsadzie zwierząt do 1,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu, w terminie od dnia 1 maja do dnia 31 marca oraz przy obsadzie zwierząt do 0,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu w terminie od dnia 1 kwietnia do dnia 30 kwietnia,
    - na obszarach powyżej 300 m n.p.m., przy obsadzie zwierząt do 1,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu, w terminie od dnia 20 maja do dnia 31 marca oraz przy obsadzie zwierząt do 0,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu w terminie od dnia 1 kwietnia do dnia 19 maja,
  - d) w przypadku niedojadów: wykaszanie niedojadów raz w roku, w terminie określonym przez doradcę rolnośrodowiskowego, przy czym termin ten kończy się nie wcześniej niż w dniu 31 października, oraz zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku.”
- w ust. 9 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:
- „2) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:
- a) częstotliwość koszenia przy użytkowaniu kośnym: dwa pokosy w roku, a w uzasadnionych przypadkach jeden pokos w odniesieniu do siedlisk o podłożu torfowym, jeżeli ekspert przyrodniczy określi taką konieczność,
  - b) termin koszenia: przy użytkowaniu kośnym – pierwszy pokos w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 czerwca i kończy się nie później niż w dniu 15 lipca, drugi pokos w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 sierpnia i kończy się nie później niż w dniu 31 października, a w odniesieniu do siedlisk o podłożu torfowym jeden pokos w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 czerwca i kończy się nie później niż w dniu 31 października, jeżeli ekspert przyrodniczy określi taką konieczność; przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – koszenie w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 czerwca i kończy się nie później niż w dniu 15 lipca,
  - c) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie siano powinno zostać usunięte z działki rolnej lub ułożone w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku,

- d) pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 15–20% powierzchni tej działki; w przypadku stosowania dwóch pokosów w ciągu roku należy pozostawić te same fragmenty działki rolnej nieskoszone, a w przypadku pokosów w dwóch kolejnych latach należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone,
  - e) dla działek rolnych nieprzekraczających powierzchni 1 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych i koszenie co roku całej działki rolnej lub pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 15–20% powierzchni tej działki, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści taką możliwość,
  - f) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – wypas po pokosie w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten kończy się nie później niż w dniu 31 października, przy obsadzie zwierząt od 0,5 do 1,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu,
  - g) dopuszczalne jest ograniczone nawożenie do 60 kg N/ha/rok, z wyłączeniem obszarów nawożonych przez namuły rzeczne – w przypadku użytkowania kośnego;
- 3) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu pastwiskowym:
- a) wypas w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 maja i kończy się nie później niż w dniu 31 października, przy obsadzie zwierząt do 0,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu, w terminie od dnia 15 maja do dnia 15 czerwca oraz przy obsadzie zwierząt od 0,5 do 1,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu po dniu 15 czerwca do dnia 31 października,
  - b) dopuszczalne jest wypasanie przez cały rok koników polskich i koni huculskich, przy obsadzie zwierząt do 1,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu, w terminie po dniu 15 czerwca do dnia 31 marca oraz przy obsadzie do 0,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu w terminie od dnia 1 kwietnia do dnia 15 czerwca, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści taką możliwość,
  - c) w przypadku niedojadów: coroczne wykoszenie niedojadów (raz w roku) w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 sierpnia i kończy się nie później niż w dniu 15 listopada, oraz zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie siano powinno zostać usunięte z działki rolnej lub ułożone w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku.”
- w ust. 10:
- – pkt 6 otrzymuje brzmienie:
    - „6) koszenie w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 sierpnia i kończy się nie później niż w dniu 15 lutego kolejnego roku;”
  - – pkt 9 otrzymuje brzmienie:
    - „9) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – wypas w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 maja i kończy się nie później niż w dniu 31 października, przy obsadzie zwierząt do 0,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu w terminie od dnia 15 maja do dnia 31 lipca oraz przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu w terminie od dnia 1 sierpnia do dnia 31 października.”
- w ust. 11 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:
- „2) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu kośnym i kośno-pastwiskowym:
    - a) częstotliwość koszenia przy użytkowaniu kośnym: jeden lub dwa pokosy w roku lub – w szczególnych przypadkach określonych przez eksperta przyrodniczego – koszenie całej powierzchni działki rolnej co 2 lata,
    - b) termin koszenia: przy użytkowaniu kośnym pierwszy pokos w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 10 lipca i kończy się nie później niż w dniu 31 lipca, drugi pokos w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 sierpnia i kończy się nie później niż w dniu 31 października, a w przypadku jednego pokosu – w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 10 lipca i kończy się nie później niż w dniu 31 października; przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym pokos w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 10 lipca i kończy się nie później niż w dniu 31 lipca,

- c) zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku,
  - d) w przypadku corocznego koszenia: pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 15–20% powierzchni tej działki, a w szczególnych przypadkach w odniesieniu do turzycowisk, zwłaszcza kępiastych – pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 50% powierzchni tej działki, jeżeli ekspert przyrodniczy określi taką konieczność; w przypadku stosowania dwóch pokosów w ciągu roku należy pozostawić te same fragmenty działki rolnej nieskoszone, a w dwóch kolejnych latach należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone,
  - e) dla działek rolnych nieprzekraczających powierzchni 1 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych i koszenie co roku całej działki rolnej lub pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 15–20% powierzchni tej działki, a w szczególnych przypadkach w odniesieniu do turzycowisk, zwłaszcza kępiastych – pozostawienie nieskoszonej powierzchni działki rolnej o powierzchni wynoszącej 50% powierzchni tej działki, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści taką możliwość,
  - f) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – jeden pokos i wypas po pokosie w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten kończy się nie później niż w dniu 31 października, przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu,
  - g) dopuszczalne jest ograniczone nawożenie do 60 kg N/ha/rok, z wyłączeniem obszarów nawożonych przez namuły rzeczne – w przypadku użytkowania kośnego;
- 3) wymogi obowiązkowe przy użytkowaniu pastwiskowym:
- a) wypas w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 maja i kończy się nie później niż w dniu 31 października, przy obsadzie zwierząt do 0,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu w sezonie od dnia 15 maja do dnia 10 lipca oraz przy obsadzie zwierząt od 0,5 do 1,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu po dniu 10 lipca do dnia 31 października,
  - b) dopuszczalne jest wypasanie przez cały rok koników polskich i koni huculskich, przy obsadzie zwierząt do 1,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu w terminie po dniu 10 lipca do dnia 31 marca oraz przy obsadzie do 0,5 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu w terminie od dnia 1 kwietnia do dnia 10 lipca, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści taką możliwość,
  - c) w przypadku niedojadów: coroczne wykoszenie niedojadów (raz w roku) w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 15 sierpnia i kończy się nie później niż w dniu 15 listopada, oraz zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy) – dotyczy niedojadów; w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku.”,
- w ust. 12:
- – pkt 6 otrzymuje brzmienie:
    - „6) koszenie w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten rozpoczyna się nie wcześniej niż w dniu 1 sierpnia i kończy się nie później niż w dniu 31 października;”,
  - – pkt 10 otrzymuje brzmienie:
    - „10) przy użytkowaniu kośno-pastwiskowym – wypas po pokosie w terminie określonym przez eksperta przyrodniczego, przy czym termin ten kończy się nie później niż w dniu 31 października, przy obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha gruntów objętych wsparciem w ramach wariantu, jeżeli ekspert przyrodniczy dopuści taką możliwość.”,

- c) w części V. Pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie w ust. 2 w pkt 2 tabela I otrzymuje brzmienie:

„Tabela I. Wymagania jakościowe dla nasion pozostałych gatunków roślin zagrożonych erozją genetyczną (zboża)

Lp.	Gatunki	Minimalna czystość analityczna (nasiona czyste)	Maksymalna zawartość nasion innych gatunków (nasiona innych gatunków roślin)	Minimalna zdolność kiełkowania (siewki normalne + nasiona twarde)
		% wagowy	szt./500 g	% liczbowy
1	2	3	4	5
1	Pszenica płaskurka (Triticum diccocum Schrank)	98	60 ¹⁾	85
2	Pszenica samopsza (Triticum monococcum L.)	98	60 ^{1), 2)}	85
3	Proso zwyczajne (Panicum miliaceum L.)	97	400 ¹⁾	80
4	Żyto krzyca (Secale cereale var. multicaule Metzg. ex Alef.)	98	60	85

¹⁾ Niedopuszczalna obecność nasion owsa głuchego (*Avena fatua*) i owsa płonnego (*Avena sterilis*).

²⁾ Wielkość próby do badań wynosi 1 kg.”;

- 16) w załączniku nr 3 do rozporządzenia w ust. 3:

- a) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) oświadczenie eksperta przyrodniczego o tym, że wymogi realizowanego wariantu:

- a) nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru chronionego działaniami obligatoryjnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych – w przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4 i 5 rozporządzenia, z wyłączeniem wariantu 4.7.,
- b) są sprzeczne albo nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami fakultatywnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych – w przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia, z wyłączeniem wariantu 4.7.”;

- b) po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) kopia pisemnego potwierdzenia, o którym mowa w § 12 ust. 5a rozporządzenia, jeżeli wymogi realizowanego wariantu są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami fakultatywnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych – w przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia, z wyłączeniem wariantu 4.7.”;

- 17) w załączniku nr 4 do rozporządzenia w ust. 4 w pkt 10 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 11 w brzmieniu:

„11) proso zwyczajne (*Panicum miliaceum* L.)”;

- 18) w załączniku nr 7 do rozporządzenia ust. 2 otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 1 do niniejszego rozporządzenia;

- 19) załącznik nr 8 do rozporządzenia otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 2 do niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Do przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, zwanej dalej „płatnością rolno-środowiskowo-klimatyczną”, w sprawach objętych postępowaniami:

- 1) wszczętymi i niezakończonymi ostateczną decyzją przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia,
- 2) zakończonymi ostateczną decyzją wydaną na podstawie przepisów dotychczasowych, w przypadku gdy zostały wznowione od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia

– stosuje się przepisy rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu dotychczasowym.

§ 3. Do przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za realizację zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, o którym mowa w art. 28 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 487, z późn. zm.²⁾), podjętego przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w zakresie wariantów pakietu, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 4 i 5 rozporządzenia zmienianego w § 1, w kolejnych latach realizacji tego zobowiązania oraz do zwrotu tej płatności przepisy § 12, § 21 ust. 4, ust. 2–12 części IV. Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 i Pakiet 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000 załącznika nr 2, ust. 3 załącznika nr 3 oraz lp. 13, 20, 24, 31, 33, 35, 41, 43, 46, 53, 61, 68, 74, 81, 83, 85, 94, 96, 100, 110, 117, 119, 121, 128, 135, 139, 141, 148, 154, 160, 166, 170, 172, 179, 186 części IV. Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 i Pakiet 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000 załącznika nr 8 do rozporządzenia zmienianego w § 1 stosuje się w brzmieniu dotychczasowym.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 15 marca 2019 r.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *wz. S. Giżyński*

---

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 865, Dz. Urz. UE L 280 z 24.09.2014, str. 1, Dz. Urz. UE L 367 z 23.12.2014, str. 16, Dz. Urz. UE L 127 z 22.05.2015, str. 1, Dz. Urz. UE L 28 z 04.02.2016, str. 8, Dz. Urz. UE L 130 z 19.05.2016, str. 1, Dz. Urz. UE L 129 z 19.05.2017, str. 1, Dz. Urz. UE L 350 z 29.12.2017, str. 15 i Dz. Urz. UE L 30 z 02.02.2018, str. 6.

Załączniki do rozporządzenia Ministra Rolnictwa
i Rozwoju Wsi z dnia 6 marca 2019 r. (poz. 495)

Załącznik nr 1

2. Koszty transakcyjne dla wariantu 6.2. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie – w przypadku wytwarzania nasion lub materiału siewnego

Koszty transakcyjne		Wysokość kwoty przeznaczanej na refundację kosztów transakcyjnych
1. Koszt wykonania oceny wytworzonych nasion w laboratoriach urzędowych lub akredytowanych w przypadku wytwarzania nasion gatunków roślin wymienionych w ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia	za 1 z następujących gatunków roślin: Inianka siewna (Inicznik siewny) (<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz), nostryk biały (<i>Melilotus alba</i> Medik.), lędźwian siewny (<i>Lathyrus sativus</i> L.), soczewica jadalna (<i>Lens culinaris</i> Medik.), pasternak zwyczajny (<i>Pastinaca sativa</i> L.), przelot pospolity (<i>Anthylis vulneraria</i> L.)	268 zł
	za 1 z następujących gatunków roślin: pszenica płaskurka (<i>Triticum diccocum</i> Schrank), pszenica samopsza (<i>Triticum monococcum</i> L.), żyto krzyca (<i>Secale cereale</i> var. <i>multicale</i> Metzg. ex Alef.), gryka zwyczajna (<i>Fagopyrum esculentum</i> Moench), proso zwyczajne (<i>Panicum miliaceum</i> L.)	240 zł
2. Koszt wykonania oceny wytworzonego materiału siewnego w laboratoriach urzędowych lub akredytowanych w przypadku wytwarzania materiału siewnego roślin odmian regionalnych i amatorskich wpisanych do rejestru odmian prowadzonego na podstawie przepisów o nasiennictwie	za każdy gatunek rośliny	262 zł

Załącznik nr 2

**WYSOKOŚĆ WSPÓŁCZYNNIKÓW DOTKLIWOŚCI UCHYBIENIA
ORAZ WSPÓŁCZYNNIKÓW TRWAŁOŚCI UCHYBIENIA STOSOWANYCH DO DOKONYWANIA
ZMNIJSZEŃ PŁATNOŚCI ROLNO-ŚRODOWISKOWO-KLIMATYCZNYCH**

Lp.	Rodzaj uchybienia	Współczynnik dotkliwości uchybienia	Współczynnik trwałości uchybienia			Iloczyn współczynnika dotkliwości i trwałości
			odwracalna krótko- trwała	odwracalna długotrwała	nie- odwracalna	
			1,25	1,5	1,75	
Wszystkie pakiety						
I. Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone						
1	Nieuprawianie na gruntach ornych upraw wymienionych w części I ust. 1a załącznika nr 2 do rozporządzenia	80%	1,25	–	–	100%
2	Uprawa na gruntach ornych roślin wieloletnich wymienionych w ust. 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia przez okres dłuższy niż 3 lata w okresie objętym zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym	80%	1,25	–	–	100%
3	Ugorowanie gruntów ornych	56%	1,25	–	–	70%
4	Zastosowanie trzech upraw w plonie głównym w danym roku na gruntach ornych w gospodarstwie	32%	1,25	–	–	40%
5	Zastosowanie dwóch upraw w plonie głównym w danym roku na gruntach ornych w gospodarstwie	56%	1,25	–	–	70%
6	Zastosowanie jednej uprawy w plonie głównym w danym roku na gruntach ornych w gospodarstwie	80%	1,25	–	–	100%
7	Udział uprawy, która zajmuje największą powierzchnię gruntów ornych w gospodarstwie, przekracza 65% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku lub udział uprawy zbóż przekracza 65% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku	20%	1,25	–	–	25%
8	Udział: 1) jednej z czterech upraw, w przypadku zastosowania czterech upraw, 2) jednej z trzech największych upraw, w przypadku zastosowania więcej niż czterech upraw, 3) pozostałych upraw łącznie, innych niż trzy największe uprawy, zwanych dalej „pozostałymi uprawami”, w przypadku zastosowania więcej niż czterech upraw – jest mniejszy niż 10%, ale większy niż 5% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku	12%	1,25	–	–	15%

9	<p>Udział:</p> <p>1) każdej z dwóch upraw, w przypadku zastosowania czterech upraw, 2) każdej z dwóch upraw w ramach trzech największych upraw, w przypadku zastosowania więcej niż czterech upraw, 3) jednej uprawy w ramach trzech największych upraw i osobno pozostałych upraw, w przypadku zastosowania więcej niż czterech upraw – jest mniejszy niż 10%, ale większy niż 5% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku</p>	24%	1,25	–	–	30%
10	<p>Udział:</p> <p>1) każdej z trzech upraw, w przypadku zastosowania czterech upraw, 2) każdej z trzech największych upraw, w przypadku zastosowania więcej niż czterech upraw, 3) każdej z dwóch upraw w ramach trzech największych upraw i osobno udział pozostałych upraw, w przypadku zastosowania więcej niż czterech upraw – jest mniejszy niż 10%, ale większy niż 5% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku</p>	32%	1,25	–	–	40%
11	<p>Udział:</p> <p>1) jednej z czterech upraw, w przypadku zastosowania czterech upraw, 2) jednej z trzech największych upraw, w przypadku zastosowania więcej niż czterech upraw, 3) pozostałych upraw, w przypadku zastosowania więcej niż czterech upraw – jest mniejszy niż 5% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku</p>	24%	1,25	–	–	30%
12	<p>Udział:</p> <p>1) każdej z dwóch upraw, w przypadku zastosowania czterech upraw, 2) każdej z dwóch upraw w ramach trzech największych upraw, w przypadku zastosowania więcej niż czterech upraw, 3) jednej uprawy w ramach trzech największych upraw i osobno pozostałych upraw, w przypadku zastosowania więcej niż czterech upraw – jest mniejszy niż 5% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku</p>	40%	1,25	–	–	50%
13	<p>Udział:</p> <p>1) każdej z trzech upraw, w przypadku zastosowania czterech upraw, 2) każdej z trzech największych upraw, w przypadku zastosowania więcej niż czterech upraw,</p>	56%	1,25	–	–	70%

	3) każdej z dwóch upraw w ramach trzech największych upraw i osobno udział pozostałych upraw, w przypadku zastosowania więcej niż czterech upraw – jest mniejszy niż 5% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku					
14	Niewykonanie na gruntach ornych w pierwszym (lub poprzedzającym) roku realizacji pakietu chemicznej analizy gleby (pH, P, K, Mg i węgiel organiczny) w terminie	50%	–	1,5	–	75%
15	Niewykonanie na gruntach ornych w ostatnim (lub poprzedzającym) roku realizacji pakietu chemicznej analizy gleby (pH, P, K, Mg i węgiel organiczny) w terminie	5%	1,25	–	–	6%
16	Brak planu nawozowego, opartego na bilansie azotu oraz chemicznej analizie gleby, określającego dawki N, P, K, Mg i potrzeby wapnowania	20%	1,25	–	–	25%
17	Nie jest przestrzegany plan nawozowy, oparty na bilansie azotu oraz chemicznej analizie gleby, określający dawki N, P, K, Mg i potrzeby wapnowania	20%	1,25	–	–	25%
18	Zastosowanie mniej niż trzech grup upraw w ciągu 5 lat realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego	50%	–	–	1,75	88%
19	Niezastosowanie, najpóźniej w 4. roku okresu realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w dwóch różnych latach jednej z dwóch wymaganych praktyk dodatkowych – w przypadku działek rolnych, na których są uprawiane rośliny inne niż wieloletnie	15%	–	–	1,75	26%
20	Niezastosowanie, najpóźniej w 4. roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, międzyplonu, jako jednej z dwóch wymaganych praktyk dodatkowych, pomimo zastosowania co najmniej dwóch wymaganych praktyk dodatkowych – w przypadku działek rolnych, na których są uprawiane rośliny inne niż wieloletnie	25%	–	–	1,75	44%
21	Niezastosowanie, najpóźniej w 4. roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, międzyplonu, jako wymaganej praktyki dodatkowej – w przypadku działek rolnych, na których są uprawiane rośliny wieloletnie	15%	–	–	1,75	26%
22	Niezastosowanie, najpóźniej w 4. roku okresu zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w dwóch różnych latach żadnej z dwóch wymaganych praktyk dodatkowych	25%	–	–	1,75	44%

23	Zastosowanie komunalnych osadów ściekowych	15%	1,25	-	-	19%
24	Nieprzyoranie międzyplonu zastosowanego jako praktyka dodatkowa (nie dotyczy systemu bezorkowego)	10%	1,25	-	-	13%
II. Pakiet 2. Ochrona gleb i wód						
Wariant 2.1. Międzyplony						
1	Siewu roślin międzyplonowych dokonano w terminie po dniu 15 września, lecz do dnia 30 września	10%	1,25	-	-	13%
2	Siewu roślin międzyplonowych dokonano w terminie po dniu 30 września, lecz do dnia 15 października	20%	1,25	-	-	25%
3	Siewu roślin międzyplonowych dokonano w terminie po dniu 15 października	57%	-	-	1,75	100%
4	Wznowienie zabiegów agrotechnicznych przed dniem 1 marca	10%	1,25	-	-	13%
5	Gatunek rośliny dominującej w mieszance co najmniej 3-gatunkowej zastosowanej jako międzyplon przekracza 70% jej składu lub gatunki zbóż wykorzystane w tej mieszance przekraczają 70% jej składu	15%	1,25	-	-	19%
6	Zastosowanie jako międzyplon tylko jednego gatunku rośliny	25%	1,25	-	-	31%
7	Zastosowanie jako międzyplon mieszanki złożonej z dwóch gatunków roślin	15%	1,25	-	-	19%
8	Zastosowanie jako międzyplon mieszanki składającej się wyłącznie ze zbóż	25%	1,25	-	-	31%
9	Zastosowanie nawożenia międzyplonu	10%	1,25	-	-	13%
10	Zastosowanie w międzyplonie pestycydów	5%	1,25	-	-	6%
11	Zastosowanie komunalnych osadów ściekowych	15%	1,25	-	-	19%
12	Nieprzyoranie międzyplonu (nie dotyczy systemu bezorkowego)	10%	1,25	-	-	13%
13	Spasanie mieszanek w innych terminach niż jest to dopuszczalne	10%	1,25	-	-	13%
Wariant 2.2. Pasy ochronne na stokach o nachyleniu powyżej 20%						
14	Mieszanki traw zostały wysiane w nieodpowiednim terminie	40%	1,25	-	-	50%
15	Spasanie traw na pasie ochronnym w roku założenia pasa ochronnego lub w przypadku wysiania mieszanki traw w terminie od dnia 15 sierpnia do dnia 10 września – koszenie traw na pasie ochronnym w roku założenia pasa ochronnego	10%	1,25	-	-	13%
16	Zastosowanie komunalnych osadów ściekowych	15%	1,25	-	-	19%

17	Niewypasanie lub wypasanie od drugiego roku po założeniu pasa ochronnego w nieodpowiednim terminie albo niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	10%	1,25	–	–	13%
18	Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na pasie ochronnym rozdrobnionej biomasy	10%	1,25	–	–	13%
III. Pakiet 3. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych						
1	Prowadzenie sadu niezgodnie z wymogami, o których mowa w części III ust. 1 i 2 załącznika nr 2 do rozporządzenia	57%	–	–	1,75	100%
2	Zastosowanie herbicydów	5%	1,25	–	–	6%
3	Niewykonywanie któregośkolwiek z określonych przez doradcę rolnośrodowiskowego podstawowych zabiegów pielęgnacyjnych w sadzie lub wykonanie któregośkolwiek z tych zabiegów niezgodnie ze wskazaniami tego doradcy	5%	1,25	–	–	6%
4	Niewykonywanie żadnego z określonych przez doradcę rolnośrodowiskowego podstawowych zabiegów pielęgnacyjnych w sadzie lub wykonanie ich niezgodnie ze wskazaniami tego doradcy	20%	1,25	–	–	25%
5	Niewykoszenie lub niewypasanie	5%	1,25	–	–	6%
6	Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	10%	1,25	–	–	13%
IV. Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 i Pakiet 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000						
1	Zastosowanie wałowania	50%	–	1,5	–	75%
2	Zastosowanie komunalnych osadów ściekowych	25%	–	1,5	–	38%
3	Zastosowanie podsiewu – bez uprawy powierzchniowej gleby	25%	–	1,5	–	38%
4	Zastosowanie podsiewu – z zastosowaniem uprawy powierzchniowej gleby	50%	–	1,5	–	75%
5	Zastosowanie włókowania w okresie: – od dnia 1 kwietnia do dnia 1 września na obszarach nizinnych (do 300 m n.p.m.) – od dnia 15 kwietnia do dnia 1 września na obszarach wyżynnych i górskich (powyżej 300 m n.p.m.)	20%	–	1,5	–	30%

6	Zastosowanie środków ochrony roślin, z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia uciążliwych gatunków inwazyjnych z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych)	15%	–	1,5	–	23%
7	Utworzenie nowych, rozbudowa i odtworzenie istniejących urządzeń melioracji wodnych, z wyjątkiem konstrukcji urządzeń mających na celu dostosowanie poziomu wód, wykorzystując istniejące urządzenia melioracji wodnych do wymogów siedliskowych gatunków lub siedlisk będących przedmiotem ochrony w danym wariantcie – z wyłączeniem działań dopuszczonych przez eksperta przyrodniczego, a w przypadku wariantu 4.7. – przez doradcę rolno-środowiskowego	57%	–	–	1,75	100%
8	Składowanie biomasy wśród kęp drzew i zarośli, w rowach, jarach i innych obniżeniach terenu (położonych na działkach zadeklarowanych we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej)	10%	1,25	–	–	13%
Wariant 4.1. Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe i Wariant 5.1. Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe						
9	Zastosowanie pastwiskowego sposobu użytkowania	57%	–	–	1,75	100%
10	Zastosowanie kośno-pastwiskowego sposobu użytkowania, w przypadku niedopuszczenia takiego sposobu użytkowania przez eksperta przyrodniczego	33%	–	1,5	–	50%
11	Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	10%	–	1,5	–	15%
12	Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	–	1,5	–	75%
13	Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	–	1,5	–	50%
14	Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	–	1,5	–	50%
15	Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	–	–	31%
16	Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonych powierzchni działki rolnej	5%	1,25	–	–	6%
17	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% nieskoszonych lub równej 50% powierzchni działki rolnej	10%	1,25	–	–	13%

18	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	25%	1,25	-	-	31%
19	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
20	Wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	-	-	19%
21	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	-	1,5	-	15%
Wariant 4.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla i Wariant 5.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla						
22	Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	10%	-	1,5	-	15%
23	Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	-	1,5	-	75%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe						
24	Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
25	Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
26	Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
27	Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	5%	1,25	-	-	6%
28	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%
29	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	25%	1,25	-	-	31%
30	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
31	Wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	-	-	19%
32	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	-	1,5	-	15%
Użytkowanie pastwiskowe						
33	Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%

34	Nieprzestrzeganie dopuszczonego poziomu obsady zwierząt	20%	-	1,5	-	30%
35	Niewykoszenie niedojadów lub wykoszenie niedojadów w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	5%	1,25	-	-	6%
36	Niezłożenie ściętej biomasy z niedojadów w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy z niedojadów	33%	-	1,5	-	50%
37	Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Wariant 4.3. Murawy i Wariant 5.3. Murawy						
38	Zastosowanie kośnego lub kośno-pastwiskowego sposobu użytkowania, w przypadku niedopuszczenia takiego sposobu użytkowania przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
39	Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	10%	-	1,5	-	15%
40	Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	-	1,5	-	75%
Użytkowanie pastwiskowe						
41	Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
42	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	20%	-	1,5	-	30%
43	Niewykoszenie niedojadów lub wykoszenie ich z zastosowaniem innej niż wskazana częstotliwości lub w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	5%	1,25	-	-	6%
44	Niezłożenie ściętej biomasy z niedojadów w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy z niedojadów	33%	-	1,5	-	50%
45	Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe						
46	Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%

47	Niezłożenie ściętej biomasy w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
48	Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
49	Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	5%	1,25	-	-	6%
50	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%
51	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	25%	1,25	-	-	31%
52	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
53	Wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	-	-	19%
54	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	-	1,5	-	15%
Wariant 4.4. Półnaturalne łąki wilgotne i Wariant 5.4. Półnaturalne łąki wilgotne						
55	Zastosowanie pastwiskowego sposobu użytkowania	57%	-	-	1,75	100%
56	Zastosowanie kośno-pastwiskowego sposobu użytkowania, w przypadku niedopuszczenia takiego sposobu użytkowania przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
57	Przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia	10%	-	1,5	-	15%
58	Nawożenie azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne	20%	-	1,5	-	30%
59	Zastosowanie wapnowania	10%	-	1,5	-	15%
60	Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	-	1,5	-	75%
61	Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia lub niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
62	Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	5%	1,25	-	-	6%
63	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%

64	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	25%	1,25	-	-	31%
65	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
66	Niezłożenie ściętej biomasy w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
67	Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
68	Wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	-	-	19%
69	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	-	1,5	-	15%
Wariant 4.5. Półnaturalne łąki świeże i Wariant 5.5. Półnaturalne łąki świeże						
70	Przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia	10%	-	1,5	-	15%
71	Nawożenie azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne	10%	-	1,5	-	15%
72	Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	-	1,5	-	75%
73	Zastosowanie wapnowania bez wykonania niezbędnych w tym zakresie analiz gleby lub jeżeli ekspert przyrodniczy nie dopuścił takiej możliwości	10%	-	1,5	-	15%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe						
74	Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
75	Niezłożenie ściętej biomasy w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
76	Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
77	Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	5%	1,25	-	-	6%
78	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%

79	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	25%	1,25	–	–	31%
80	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	–	–	13%
81	Wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	–	–	19%
82	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	–	1,5	–	15%
Użytkowanie pastwiskowe						
83	Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	–	1,5	–	50%
84	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	20%	–	1,5	–	30%
85	Niewykoszenie niedojadów lub wykoszenie niedojadów w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	5%	1,25	–	–	6%
86	Niezłożenie ściętej biomasy z niedojadów w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusuniecie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy z niedojadów	33%	–	1,5	–	50%
87	Nieusuniecie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	–	–	31%
Wariant 4.6.1. Torfowiska – wymogi obowiązkowe, Wariant 5.6.1. Torfowiska – wymogi obowiązkowe, Wariant 4.6.2. Torfowiska – wymogi obowiązkowe i uzupełniające i Wariant 5.6.2. Torfowiska – wymogi obowiązkowe i uzupełniające						
Wymogi obowiązkowe						
88	Wydobycie torfu	57%	–	–	1,75	100%
89	Zalesienie	57%	–	–	1,75	100%
90	Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	57%	–	–	1,75	100%
91	Pozostawienie rozdrobnionej biomasy	30%	–	–	1,75	53%
92	Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie, lub wykorzystywanie sprzętu mechanicznego powodującego naruszenie wierzchniej warstwy gleby	57%	–	–	1,75	100%
93	Nieusuniecie odpadów pochodzenia antropogenicznego	20%	–	–	1,75	35%

94	Niewycięcie wskazanych przez eksperta przyrodniczego lub wycięcie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego zarosli i podrostu drzew	25%	-	1,5	-	38%
95	Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów, lub innej niż określona częstotliwości wycinania odrośli drzew i krzewów	15%	-	1,5	-	23%
96	Niewykoszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów, lub niewycinanie odrośli drzew i krzewów, lub koszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego, lub wycinanie tych odrośli w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	48%	1,25	-	-	60%
97	Niezłożenie ściętej biomasy w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
98	Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Wymogi uzupełniające						
99	Zastosowanie pastwiskowego lub kośno-pastwiskowego sposobu użytkowania	57%	-	-	1,75	100%
100	Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia runi lub niekoszenie runi, lub koszenie runi w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
101	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%
102	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	25%	1,25	-	-	31%
103	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
104	Niezłożenie ściętej biomasy w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%

105	Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Wariant 4.7. Ekstensywne użytkowanie na obszarach specjalnej ochrony ptaków (OSO)						
106	Przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia	10%	-	1,5	-	15%
107	Nawożenie azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne	10%	-	1,5	-	15%
108	Wykonanie jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych innych niż bronowanie i przeorywanie lub zabiegów pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu lub w przypadku użytkowania pastwiskowego – do dnia 15 czerwca	20%	-	1,5	-	30%
109	Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	-	1,5	-	75%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe						
110	Zastosowanie innej niż wskazana częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez doradcę rolnośrodowiskowego	33%	-	1,5	-	50%
111	Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
112	Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
113	Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonych powierzchni działki rolnej	5%	1,25	-	-	6%
114	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonych powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%
115	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonych powierzchni działki rolnej	15%	1,25	-	-	31%
116	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
117	Wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez doradcę rolnośrodowiskowego	15%	1,25	-	-	19%
118	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	-	1,5	-	15%

Użytkowanie pastwiskowe						
119	Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez doradcę rolnośrodowiskowego	33%	–	1,5	–	50%
120	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	20%	–	1,5	–	30%
121	Niewykoszenie niedojadów lub wykoszenie ich z zastosowaniem innej niż wskazana częstotliwości lub w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez doradcę rolnośrodowiskowego	5%	1,25	–	–	6%
122	Niezłożenie ściętej biomasy z niedojadów w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy z niedojadów	33%	–	1,5	–	50%
123	Neusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	–	–	31%
Wariant 4.8. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków: rycyka, kszczyka, krwawodzioba lub czajki						
124	Zastosowanie wapnowania	10%	–	1,5	–	15%
125	Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	–	1,5	–	75%
126	Wykonanie jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych innych niż bronowanie i przeorywanie lub zabiegów pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu lub w przypadku użytkowania pastwiskowego – do dnia 15 czerwca	20%	–	1,5	–	30%
127	Zastosowanie nawożenia w przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego i pastwiskowego	10%	–	1,5	–	15%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe						
128	Zastosowanie innej niż wskazana częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	–	1,5	–	50%
129	Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	–	1,5	–	50%
130	Neusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	–	–	31%
131	Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonych powierzchni działki rolnej	5%	1,25	–	–	6%

132	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%
133	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	15%	1,25	-	-	31%
134	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
135	Wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	-	-	19%
136	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	1,5	-	-	15%
137	Przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia	10%	-	1,5	-	15%
138	Nawożenie azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne w przypadku użytkowania kośnego	10%	-	1,5	-	15%
Użytkowanie pastwiskowe						
139	Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
140	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	20%	-	1,5	-	30%
141	Niewykoszenie niedojadów lub wykoszenie ich z zastosowaniem innej niż wskazana częstotliwości lub w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	5%	1,25	-	-	6%
142	Niezłożenie ściętej biomasy z niedojadów w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy z niedojadów	33%	-	1,5	-	50%
143	Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Wariant 4.9. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków: wodniczki						
144	Zastosowanie pastwiskowego sposobu użytkowania	57%	-	-	1,75	100%
145	Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	10%	-	1,5	-	15%
146	Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	-	1,5	-	75%
147	Wykonanie jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych innych niż bronowanie i przeorywanie lub zabiegów pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu	20%	-	1,5	-	30%

148	Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	–	1,5	–	50%
149	Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonych powierzchni działki rolnej	5%	1,25	–	–	6%
150	Pozostawienie większej niż 85% nieskoszonych powierzchni działki rolnej	25%	1,25	–	–	31%
151	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	–	–	13%
152	Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	–	1,5	–	50%
153	Neusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	–	–	31%
154	Wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	–	–	19%
155	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	–	1,5	–	15%
Wariant 4.10. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków: dubelta lub kulika wielkiego						
156	Zastosowanie wapnowania	10%	–	1,5	–	15%
157	Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	–	1,5	–	75%
158	Zastosowanie nawożenia – w przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego i pastwiskowego	10%	–	1,5	–	15%
159	Wykonanie jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych innych niż bronowanie i przeorywanie lub zabiegów pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu w przypadku użytkowania kośnego i kośno-pastwiskowego lub w przypadku użytkowania pastwiskowego – do dnia 10 lipca	20%	–	1,5	–	30%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe						
160	Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	–	1,5	–	50%
161	Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	–	1,5	–	50%

162	Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
163	Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonej powierzchni działki rolnej, a w przypadku turzycowisk – mniejszej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	5%	1,25	-	-	6%
164	Pozostawienie większej niż 20% nieskoszonej powierzchni działki rolnej, a w przypadku turzycowisk – większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%
165	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
166	Wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	-	-	19%
167	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	-	1,5	-	15%
168	Przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia	10%	-	1,5	-	15%
169	Nawożenie azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne w przypadku użytkowania kośnego	10%	-	1,5	-	15%
Użytkowanie pastwiskowe						
170	Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
171	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	20%	-	1,5	-	30%
172	Niewykoszenie niedojadów lub wykoszenie ich z zastosowaniem innej niż wskazana częstotliwości lub w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	5%	1,25	-	-	6%
173	Niezłożenie ściętej biomasy z niedojadów w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy z niedojadów	33%	-	1,5	-	50%
174	Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%

Wariant 4.11. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków: derkacza						
175	Zastosowanie pastwiskowego sposobu użytkowania	57%	-	-	1,75	100%
176	Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	10%	-	1,5	-	15%
177	Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	57%	-	-	1,75	100%
178	Wykonanie jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych innych niż bronowanie i przeorywanie lub zabiegów pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu	20%	-	1,5	-	30%
179	Niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
180	Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	5%	1,25	-	-	6%
181	Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%
182	Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	25%	1,25	-	-	31%
183	Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
184	Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi, lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
185	Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
186	Wypasanie w nieodpowiednim terminie lub w terminie innym niż określony przez eksperta przyrodniczego	15%	1,25	-	-	19%
187	Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	-	1,5	-	15%
V. Pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie						
Wariant 6.1. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie – w przypadku uprawy						
1	W pierwszym lub czwartym roku uprawy rośliny danej odmiany regionalnej lub amatorskiej zarejestrowanej w krajowym rejestrze do uprawy tej rośliny nie został wykorzystany kwalifikowany materiał siewny	50%	-	-	1,75	88%